

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّاهِرِينَ

نظریه پردازی درباره ارتباطات میان فرهنگی

ویراستار انگلیسی:
ویلیام بی. گادیکانست

(جلد دوم)

ترجمه:
دکتر حسن بشیر و همکاران

انتشارات
دانشگاه امام صادق علیه السلام

عنوان: نظریه پردازی درباره ارتباطات میان فرهنگی (جلد دوم)

ویراستار انگلیسی: ویلیام بی. گادیکانست

ترجمه: دکتر حسن بشیر و همکاران

ناشر: دانشگاه امام صادق علیه السلام

صفحه آرا، ویراستار و طراح جلد: محمد روشنی

نمایه ساز و ناظر نسخه پردازی و چاپ: رضا دیا

چاپ و صحافی: مجتمع چاپ و صحافی برتر

چاپ اول: ۱۳۹۶

قیمت: ۲۴۰/۰۰۰ ریال

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۵۷۴-۱

تهران: بزرگراه شهید چمران، پل مدیریت، انتشارات دانشگاه امام صادق علیه السلام

صندوق پستی ۱۵۹-۱۴۶۵۵ • کد پستی: ۰۱۴۶۵۹۴۳۶۸۱ • تلفکس: ۸۸۳۷۰۱۴۲

فروشگاه اینترنتی: www.ketabesadiq.ir • E-mail: press@isu.ac.ir

سرشناسه: گادیکانست، ویلیام بی

عنوان و نام پدیدآور: نظریه پردازی درباره ارتباطات میان فرهنگی / ویراستار انگلیسی: ویلیام بی.

گادیکانست: ترجمه: حسن بشیر و همکاران

مشخصات نشر: تهران: دانشگاه امام صادق (ع)، ۱۳۹۶

مشخصات ظاهری: ۲ جلد

شابک ج: ۱: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۵۷۳-۴

شابک ج: ۲: ۹۷۸-۶۰۰-۲۱۴-۵۷۴-۱

شناسه افزوده: بشیر، حسن، ۱۳۳۳- مترجم

شناسه افزوده: دانشگاه امام صادق (ع)

شماره کتابشناسی ملی: ۴۶۸۶۱۳۵

تمام حقوق محفوظ است، هیچ بخشی از این کتاب بدون اجازه مکتوب ناشر قابل تکثیر یا تولید مجدد به هیچ شکلی از جمله چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیکی، فیلم و صدا و انتقال در فضای مجازی نمی باشد.

این اثر تحت پوشش قانون حمایت از حقوق مؤلفان و مصنفان ایران قرار دارد.

فهرست مطالب

۱۳	مقدمه مترجم
۱۹	پیشگفتار ندوین گر کتاب
۲۳	درباره ویراستار و همکاران
۳۳	فصل یازدهم: نظریه‌پردازی هویت‌های فرهنگی
۳۳	به روزرسانی‌های مهم و تداوم تحول
۳۴	مقدمات پایدار و اهداف
۳۶	سفری که در آن جنبه شخصی با سیاسی روبرو می‌شود
۴۴	مفروضات کاربردی و پنج ادعای تجربی درباره هویت‌یابی و ربط فرهنگی
۴۴	نظریه‌پردازی به منزله مداخله نزدیک
۴۴	افشاء سوگیری‌ها و سطوح امتیاز: چالشی مداوم
۴۵	توسعه دیدگاه‌ها درباره فرهنگ
۴۵	ادغام رویکردهای نظری/فرانظری
۴۶	پژوهش کنونی به منزله موضوعی محتمل و از نظر بافتاری مرتبط
۵۰	سطوح مختلف عاملیت که بر روابط میان فرهنگی تأثیرگذار هستند
۵۱	مزیت طبقاتی، سفیدپوست بودن و انتساب‌های مقیدکننده
۵۹	هویت‌های فرهنگی متقاطع و نیروهای بافتار
۶۶	دلالت‌ها و کاربردها

۶۹	منابع
۷۰	یادداشت‌ها
۷۳	فصل دوازدهم: نظریه ارتباطی هویت: توسعه، چشم‌انداز نظری و مسیرهای آینده
۷۴	هویت در عرض زمان و مکان
۷۴	خود در فرهنگ آفریقایی
۷۵	خود در فرهنگ آسیایی
۷۵	خود در فرهنگ یونانی
۷۷	نظریه هویت اجتماعی (SIT)
۷۸	نظریه هویت
۸۰	توسعه نظریه ارتباطی هویت
۸۱	نظریه ارتباطی هویت
۸۲	ارتباطات و هویت
۸۲	چهار لایه هویت
۸۳	لایه شخصی
۸۳	لایه اجرایی
۸۳	لایه ارتباطی
۸۴	لایه اجتماعی
۸۴	درهم‌تنیدگی لایه‌ها
۸۴	گزاره‌های نظریه ارتباطی هویت
۸۶	تحقیقات نظریه ارتباطی هویت
۸۶	برچسب‌زنی قومی و قومیت
۹۰	مذاکره هویتی
۹۲	مسیرهای جدید در نظریه ارتباطی هویت
۹۲	مذاکره هویت فرهنگی
۹۵	شکاف‌های هویتی
۹۷	جهت‌گیری‌های آینده
۹۷	کاربردهای نظریه ارتباطی هویت در بیماری‌های هویت
۹۹	به‌کارگیری نظریه ارتباطی هویت برای تکنولوژی
۱۰۴	نتیجه‌گیری
۱۰۵	پی‌نوشت‌ها
۱۰۵	منابع
۱۱۰	یادداشت‌ها

بخش ششم: نظریه‌های متمرکز بر ارتباطات مؤثر و تصمیم‌گیری	۱۱۳
فصل سیزدهم: نظریه مدیریت اضطراب / عدم قطعیت (AUM) در ارتباطات مؤثر	۱۱۵
وسعت و حدود نظریه	۱۱۸
تفاوت فرآیند بین‌گروهی و بین‌فردی	۱۱۹
فرضیات فرانظری بارل و مورگان (۱۹۷۹)	۱۲۰
فرضیه‌های نظری	۱۲۲
ارتباط مؤثر	۱۲۹
حضور ذهن	۱۳۰
ساخت نظریه	۱۳۲
نظریه مدیریت اضطراب / عدم قطعیت در ارتباطات مؤثر	۱۳۵
اعتماد به نفس	۱۳۶
طبقه‌بندی‌های اجتماعی	۱۴۷
فرآیندهای موقعیتی	۱۵۱
ارتباط با غریبه‌ها	۱۵۳
تعاملات اخلاقی با غریبه	۱۵۶
اضطراب، عدم قطعیت، تمرکز حواس و ارتباط مؤثر	۱۵۸
ارتباطات بین‌فرهنگی	۱۶۴
تنوع در فرآیندهای مدیریت اضطراب و عدم قطعیت	۱۶۴
قضایا	۱۷۲
تحقیقات حمایت‌کننده از نظریه	۱۷۳
کاربرد نظریه	۱۷۶
نتیجه‌گیری	۱۷۷
منابع	۱۷۹
یادداشت‌ها	۱۸۷
فصل چهاردهم: نظریه پیوندجویانه و غیرپیوندجویانه / نظریه مبتنی بر زمینه ارتباطات	
بین‌قومی	۱۸۹
طرح مسئله	۱۸۹
لیبرالیسم کلاسیک و نارضایتی از آن	۱۸۹
کانون بحث	۱۹۲
ادغام بین‌رشته‌ای	۱۹۳
ارتباطات بین‌قومی: یک تعریف	۱۹۵

۱۹۶	..... مبانی مفهومی
۱۹۷	..... ماتریس ارتباطات بین قومی
۱۹۹	..... مفروضات
۲۰۰	..... رفتار
۲۰۰	..... عناصر رفتار غیر پیوندجویانه
۲۰۲	..... عناصر رفتار پیوندجویانه
۲۰۲	..... زنجیره پیوندجویانه - غیر پیوندجویانه: اصول متعارف
۲۰۴	..... ارتباطگر
۲۰۵	..... فراگیری هویت (انحصاریت)
۲۰۶	..... امنیت هویت (ناامنی)
۲۰۸	..... قضایا
۲۰۸	..... موقعیت
۲۰۹	..... نزدیکی (دوری) قومی
۲۱۰	..... ساختار هدف مشترک (جداگانه)
۲۱۱	..... یکپارچگی شبکه شخصی
۲۱۳	..... قضایا
۲۱۳	..... محیط زیست
۲۱۴	..... برابری (ناابرابری) نهادی
۲۱۶	..... قدرت نسبی درون گروهی
۲۱۷	..... فشار محیطی
۲۱۸	..... قضایا
۲۱۹	..... بحث و بررسی
۲۱۹	..... ترکیب نظری
۲۲۲	..... از نظریه تا مطالعات موردی
۲۲۴	..... پیامدهای عمل اجتماعی
۲۲۵	..... منابع
۲۳۱	..... یادداشت‌ها
فصل پانزدهم: نظریه ارتباطات مؤثر در گروه‌های کاری میان فرهنگی / قلمرو تاریخ نظریه	
۲۳۶	..... ارتباطات مؤثر در گروه‌های کاری میان فرهنگی
۲۳۷	..... قلمرو
۲۳۸	..... تاریخ
۲۴۳	..... مفروضات
۲۴۳	..... مفروضات فرانظری

۲۴۵	مفروضات نظری.....
۲۴۹	گزاره‌ها و شواهد.....
۲۴۹	تغییرات در نسخه کنونی.....
۲۵۰	گزاره‌های نظری.....
۲۵۹	کاربردهای عملی.....
۲۶۲	مسیرهای آتی و نتیجه‌گیری‌ها.....
۲۶۳	منابع.....
۲۶۶	یادداشت‌ها.....

بخش هشتم: نظریه‌های متمرکز بر تعدیل و فرهنگ‌پذیری..... ۲۶۷

فصل شانزدهم: سازگاری با یک فرهنگ جدید / نظریه ارتباطات یکپارچه..... ۲۶۹

۲۷۰	پس‌زمینه.....
۲۷۰	رویکردهای سازگاری بین‌فرهنگی: رونق و تکه‌تکه شدن.....
۲۷۲	در جستجوی تصویر بزرگ.....
۲۷۳	مسیر نظریه‌پردازی و پژوهش‌گری.....
۲۷۴	اصول سازمان‌دهنده.....
۲۷۴	سازگاری به مثابه پدیده‌های طبیعی و عام.....
۲۷۵	سازگاری به منزله یک پدیده فراگیر کامل.....
۲۷۵	سازگاری به منزله پدیده‌های ارتباط - مبنا.....
۲۷۶	نظریه به منزله نظام توصیف و تبیین.....
۲۷۷	نظریه‌پردازی درباره تعامل قیاس و استقراء.....
۲۷۷	مفاهیم کانونی و شرایط مرزی.....
۲۸۰	فرآیند سازگاری بین‌فرهنگی.....
۲۸۰	وارد شدن به یک فرهنگ جدید.....
۲۸۳	پویایی فشار - سازگاری - رشد.....
۲۸۶	ساختار سازگاری بین‌فرهنگی.....
۲۸۶	ارتباط شخصی: توانش ارتباطی میزبان.....
۲۸۸	ارتباطات اجتماعی میزبان.....
۲۸۹	ارتباطات اجتماعی قومی.....
۲۹۰	محیط.....
۲۹۲	تمایل.....
۲۹۵	شخصیت.....
۲۹۶	دگرگونی میان‌فرهنگی.....

۲۹۹	مدل ساختاری و گزاره‌ها.....
۳۰۱	زمان به خودی خود، چنین نقشی را ایفاء نمی‌کند.....
۳۰۱	بحث.....
۳۰۲	نظریه ارتباطات یکپارچه.....
۳۰۴	منابع.....
۳۰۸	یادداشت‌ها.....
۳۱۱	فصل هفدهم: نظریه طرح‌واره‌های فرهنگی .....
۳۱۲	طرح‌واره‌های فرهنگی چیستند؟.....
۳۱۵	طرح‌واره‌های فرهنگی برای تعاملات اجتماعی.....
۳۱۶	کارکرد شناختی طرح‌واره‌های فرهنگی.....
۳۱۷	انواع طرح‌واره‌های فرهنگی.....
۳۲۱	طرح‌واره‌های فرهنگی چگونه ایفای نقش می‌کنند؟.....
	هنگامی که نظریه طرح‌واره فرهنگی در انطباق بین فرهنگی پیاده‌سازی می‌شود، چه اصول متعارفی
۳۲۴	ایجاد می‌شود؟.....
۳۲۴	تعریف مفاهیم.....
۳۲۶	رشد طرح‌واره‌های فرهنگی.....
۳۲۷	سازماندهی درونی طرح‌واره‌های فرهنگی.....
۳۲۸	کارکردهای طرح‌واره - رانه و اطلاعات - رانه.....
۳۳۱	تعدیل طرح‌واره‌های فرهنگی.....
۳۳۲	نتیجه‌گیری.....
۳۳۳	توضیحات.....
۳۳۳	منابع.....
۳۳۹	یادداشت‌ها.....
۳۴۳	فصل هجدهم: نظریه مدیریت اضطراب/عدم قطعیت در مورد انطباق میان فرهنگی غریبه‌ها .....
۳۴۴	مفروضات.....
۳۴۵	مفروضات نظری.....
۳۵۶	نظریه پردازی.....
۳۵۷	نظریه مدیریت اضطراب/عدم قطعیت در انطباق میان فرهنگی.....
۳۵۸	خودپنداره‌ها.....
۳۶۳	انگیزه تعامل با اتباع میزبان.....
۳۶۵	واکنش نسبت به اتباع میزبان.....
۳۷۰	دسته‌بندی اجتماعی اتباع میزبان.....

فهرست مطالب □ ۱۱

۳۷۵	.....	فرآیندهای موقعیتی
۳۷۷	.....	ارتباطات با اتباع میزبان
۳۸۱	.....	تعاملات اخلاقی با اتباع میزبان
۳۸۳	.....	اضطراب، عدم قطعیت، ذهن آگاهی و انطباق میان فرهنگی
۳۸۹	.....	شرایط در فرهنگ میزبان
۳۹۱	.....	تنوع بین فرهنگی در انطباق غریبه‌ها
۳۹۵	.....	قضایا
۳۹۶	.....	کاربردسازی نظریه
۳۹۹	.....	نتیجه‌گیری
۴۰۰	.....	منابع
۴۰۷	.....	یادداشت‌ها
۴۰۹	.....	نمایه

مقدمه مترجم

سال‌های طولانی زندگی در کشورهای مختلف جهان از آسیا، آمریکا، آفریقا و اروپا و ارتباط با افراد گوناگون از ملیت‌های مختلف، اهمیت ارتباطات میان‌فرهنگی را برای من به خوبی روشن کرده است. در حقیقت، همین سفر در درون جوامع مختلف باعث گردید که به دنبال ارتباطات بین‌المللی و ارتباطات میان‌فرهنگی بروم و مهندسی و سپس رشته فیزیولوژی که تا سطح دکتری در آمریکا به دنبال آن رفته بودم را رها کنم و گمشده خود را در علوم اجتماعی و در ارتباطات و از میان ارتباطات در حوزه بین‌المللی و میان‌فرهنگی پیدا کنم. البته بازگشت از آمریکا خود داستانی دارد که با پیروزی انقلاب اسلامی پیوند خورده است که بعد از پیروزی به عشق انقلاب، همه چیز را رها کردم و در تلاش بودم که دین خودم را در سال‌های بعد به اندازه‌ای که در توان دارم نسبت به انقلاب و مردم انقلابی و مؤمن کشورم، ادا کنم.

زندگی در کشورهای مختلف آفریقا که حدود ۸ سال به طول انجامید، مرا بیشتر از گذشته شیفته حوزه ارتباطات کرد و دانستم که شناخت هر چه عمیق‌تر انسان بیش از هر چیز، از طریق ارتباط با انسان به دست می‌آید. این ارتباط انسانی است که بیش از فهم فلسفی از ماهیت و وجود انسانی می‌تواند، انسان را با ماهیت و هویت وی آشنا سازد.

انگلستان نیز کشور ملیت‌های گوناگون است. در این کشور که حدود یک دهه و نیمی از عمر خودم را در آن گذراندم، با ملیت‌های مختلف آشنایی بیشتر پیدا کردم. فقط به این بسنده می‌کنم که در محل زندگی‌ام که تقریباً در قلب لندن واقع می‌شد، بیش از ۶۰ ملیت و زبان وجود داشت که در حقیقت یک موزائیک اجتماعی را تشکیل

می دادند. زندگی در این موزائیک اجتماعی، مرا با بسیاری از فرهنگ‌ها، اخلاق‌ها، رفتارها، دیدگاه‌ها و تعامل‌ها آشنا کرد. کتاب زندگی در آن کشور خود به دانش‌نامه‌ای تبدیل شد که می‌توان هر صفحه از آن را با یک فرهنگ و یک زبان و یک هویت نام‌گذاری کرد.

برای شناخت هر چه بیشتر فرهنگ‌ها و ارتباطات مردم مختلف جهان، معتقد بودم که باید از شناخت دولت‌ها و ساختارها شروع کنم تا سپس بدانم که چه فرهنگ و هویتی در این ساختارها شکل گرفته است. بنابراین، کارشناسی ارشد در رشته روابط بین‌الملل را در دانشگاه ناتینگهام ترنت در انگلستان به پایان رساندم. در این انتخاب جناب آقای پروفیسور علی محمدی نقش اساسی داشتند. استادی که همکاری وی در این زمینه در خاطر من نقش بسته و همیشه قدردان ایشان هستم.

در همان دانشگاه با پروفیسور جان تاملینسون آشنا شدم و یک سال دانشجوی ایشان بودم. تاملینسون یکی از بزرگ‌ترین صاحب‌نظران و ایده‌پردازان «امپریالیسم فرهنگی» است که کتاب ایشان به همین نام یکی از معروف‌ترین کتاب‌هایی است که در این زمینه تألیف و منتشر شده است. این آشنایی برای من بسیار ارزشمند بود. مطالعات فرهنگی، آشنایی با نظریه‌های مهم فرهنگی، تهیه برخی از مقالات و تعديلات آن‌ها توسط این استاد بزرگ که با دقت و حوصله انجام می‌گرفت، اخلاق علمی را برای من به‌خوبی ترسیم کرد که چگونه باید دقت علمی را در آموزش مورد توجه قرار داد.

سپس در دانشکده گلدسمیث لندن، وابسته به دانشگاه لندن، که در حوزه ارتباطات یکی از دانشگاه‌های معتبر می‌باشد، دکتری خودم را آغاز کردم. یکی از دلایل مهم انتخاب این دانشکده وجود دو استاد به نام حوزه ارتباطات، یعنی پروفیسور دیوید مورلی و پروفیسور جیمز کارن بود. دکتر مورلی متخصص حوزه مخاطب‌شناسی است و من خیلی مایل بودم ایشان استاد راهنمای دوره دکتری من باشد، اما به دلیل پرکاری ایشان و مسئولیت‌های علمی، استادی را معرفی کردند که بعداً رئیس دانشکده شد، اما این وضعیت در آن دانشکده ادامه نیافت و من به‌دنبال استادی بودم که تخصص عمیق‌تر در حوزه ارتباطات بین‌الملل و میان‌فرهنگی داشته باشد که توفیق حاصل شد. دانشجوی سرکار خانم پروفیسور انابل سربرنی استاد بسیار معروف حوزه ارتباطات بین‌الملل در دانشکده جامعه‌شناسی ارتباطات دانشگاه لستر شوم. در اینجا بود که عمق

ارتباطات بین‌الملل و میان‌فرهنگی را درک کردم و عمیقاً به این حوزه وابسته‌تر شدم. استاد، انصافاً هر چه می‌توانست و در توانم بود درس‌هایی در این عرصه به من آموخت که همیشه مورد ستایش من می‌باشد.

با چنین سابقه و تجربه، در دهمین سال بازگشت از خارج از کشور و مشغول شدن در یکی از بهترین و معتبرترین دانشگاه‌های ایران یعنی دانشگاه امام صادق (علیه‌السلام) که آغاز مطالعات میان‌رشته‌ای در کشور با این دانشگاه آغاز گردید و به دانشجویی که مرجع در این زمینه تبدیل شده است، این افتخار را دارم که با داشتن تجربه طولانی در تدریس حوزه‌های ارتباطات بین‌الملل و میان‌فرهنگی، کتابی را ترجمه کنم که یکی از بهترین و معروف‌ترین کتاب‌ها در این زمینه می‌باشد.

کتاب ویلیام گادیکانست یعنی «نظریه‌پردازی درباره ارتباطات میان‌فرهنگی» که در حقیقت با تدوین‌گری وی تهیه و منتشر شده است، شامل ۷ بخش و ۱۸ فصل است که هر فصل مربوط به یک نظریه مهم در حوزه ارتباطات میان‌فرهنگی است که تاکنون بیش از آنچه که در این کتاب مطرح شده است، به‌عنوان نظریه معتبر و مورد تأیید نظریه‌ای معرفی نشده است. علاوه بر ویلیام گادیکانست که تدوین‌گر اصلی کتاب است، ۲۵ اندیشمند با وی در تولید این کتاب همکاری داشته‌اند که گاهی یک نفر و گاهی چند نفر در تولید هر فصل مشارکت داشته‌اند. اما علی‌رغم این تنوع در مشارکت، کتاب از یک نظم و انضباط علمی برخوردار است که می‌توان گفت نتیجه برنامه‌ریزی و ویراستاری علمی ویلیام گادیکانست می‌باشد.

این کتاب، حاصل تحقیقات نظریه‌پردازی است که همگی در این حوزه صاحب‌نام می‌باشند. تلاش گادیکانست نیز این بود که ساختاری کاملاً علمی برای تدوین این مقالات به‌وجود آورد که در همه مقالات مورد توجه بوده است. وی در پیشگفتار خود در اول کتاب به این فرآیند اشاره می‌کند و می‌گوید با طرح سؤالاتی در این زمینه، ساختاری از شیوه نگارش مقالات ایجاد کردم که بتواند نظام خاص علمی را در همه کتاب به‌وجود آورد.

در همین جا باید به یک نکته اشاره کرد که تا اندازه زیادی باعث تأسف و ناراحتی است. حوزه ارتباطات میان‌فرهنگی به‌ویژه به دلیل ماهیت انقلاب اسلامی که ارتباطات با ملل اسلامی و نیز جهان مستضعفان یکی از ارکان و اهداف مهم آن می‌باشد، متأسفانه

تاکنون با بی‌مهری فراوانی روبرو بوده است. این بی‌مهری بیش از آنکه توسط دولتمردان انجام گیرد، توسط اندیشمندان و دانشگاهیان صورت گرفته است.

تاکنون می‌توان گفت که هیچ کتابی در این حوزه نه به‌صورت ترجمه و نه تألیف، منتشر نشده است. واقعیت این است که حتی استادان این حوزه بسیار اندک و می‌توان گفت که انگشت شمار هستند. اینکه چرا این حوزه مهم ارتباطی مغفول واقع شده است، برای من نیز تعجب‌آور است و قابل فهم نیست.

کتاب گادیکانست اگرچه یک کتاب پیشرفته در این حوزه مهم ارتباطی است، اما به دلیل اینکه نظریه‌های مهم این حوزه را مطرح می‌کند، می‌توان با شناخت این نظریه‌ها بسیاری از زمینه‌های مرتبط با آن‌ها را مورد شناسایی و توجه قرار داد که تاکنون ترجمه نگردیده‌اند. بدیهی است در این رابطه باید کتاب‌های دیگری ترجمه شوند که بیشتر جنبه مقدماتی داشته باشند.

بخش‌هایی از کتاب «نظریه‌پردازی درباره ارتباطات میان‌فرهنگی» با همکاری دانشجویان من در دوره دکتری علوم و تحقیقات دانشگاه آزاد اسلامی در تهران و برخی دیگر با افراد دیگر و بخش‌هایی نیز مستقلاً ترجمه شده‌اند. آنچه که محصول همکاری دانشجویان بوده به معنای پذیرش کامل آن ترجمه‌ها نبوده و می‌توان گفت که علاوه بر بازنگری و ویراستاری مجدد همه آنچه که انجام شده بود، کتاب در حقیقت مجدداً ترجمه کامل شده است. اما علی‌رغم این واقعیت و به دلیل اینکه تاکنون در کتاب‌های دیگر نیز تلاش کرده‌ام از همه کسانی که به هر نحوی و در هر زمینه کمکی به تولید یک کتاب داشته‌اند، نامی از آن‌ها ببرم، در این کتاب نیز به همین شکل عمل شده است و من از همه آنانکه در این زمینه همکاری کرده‌اند، صمیمانه سپاسگزارم.

لازم به ذکر است که در همه کتاب تلاش شده است که ترجمه یکسانی از مفاهیم اصلی صورت گیرد. اما علی‌رغم این تلاش، به نظر رسید که مناسب است در موارد اندکی ترجمه‌های متفاوتی برای برخی از مفاهیم ذکر شود که خواننده با ترجمه‌های مختلف آشنایی لازم پیدا کند (به عنوان مثال: Sojourners: افراد سیار / ساکنین موقت / مهاجران، یا Mindfulness: ذهن آگاهی / تمرکز حواس). این موارد بسیار اندک‌اند و به این دلیل ذکر شده‌اند که تصور نشود یکسانی ترجمه در برخی موارد مورد توجه نبوده است.

از همکاران گرامی خودم در دانشکده معارف اسلامی و فرهنگ و ارتباطات و نیز معاونت محترم پژوهشی دانشگاه امام صادق (علیه السلام) که از ترجمه این کتاب حمایت کردند و در انتشار این کتاب سهیم بودند، کمال سپاسگزاری را دارم.

در حقیقت برکات این کار و همه کارهای مشابه تألیفی و ترجمه‌ای اینجانب متعلق به روح بلند استاد گرانقدر، بنیان‌گذار این دانشگاه و پدر معنوی همه استادان و دانشجویان یعنی حضرت آیت‌الله مهدوی کنی (علیه السلام) می‌باشد که اگر مدیریت، هدایت و زحمات ایشان و استادان و دانشجویان مؤمن و متعهد و سخت‌کوش نبود، اکنون این دانشگاه در این جایگاه رفیع و بلند علمی قرار نداشت.

بدیهی است علی‌رغم همه زحماتی که در ترجمه این کتاب کشیده شده، و تلاش گردیده که یک ترجمه معتبر در این رابطه تقدیم جامعه علمی شود، اما قطعاً نمی‌توان ادعا کرد که هیچ اشکالی در این زمینه دیده نخواهد شد. آنچه که مهم است همکاری اندیشمندان و استادان و علاقمندان برای گوشزد کردن کاستی‌های احتمالی و تلاش در تولید ادبیات بیشتر در این زمینه می‌باشد.

دکتر حسن بشیر

عضو هیئت علمی دانشگاه امام صادق (علیه السلام)

پیشگفتار تدوین گر کتاب

نظریه پردازی درباره ارتباطات و فرهنگ پیشرفت‌های فوق‌العاده‌ای در ۲۰ سال گذشته داشته است. وقتی که من دکترای خودم را به اتمام رساندم، هیچ نظریه‌ای درباره ارتباطات میان فرهنگی وجود نداشت.

تلاش‌های اولیه برای نظریه پردازی در مورد ارتباطات بین فردی بین افرادی از فرهنگ‌های مختلف در جلد اول موضوعی سالنامه بین‌المللی و ارتباطات میان فرهنگی منتشر شده توسط سیج صورت گرفته است (جلد ۷ از کتاب Gudykunst, 1983، فصل اول این کتاب برای دیدن منابع ملاحظه شود).

در آن زمان که جلد دوم سالنامه در نظریه منتشر شد (جلد ۱۲: Kim & Gudykunst, 1988)، نظریه پردازی در پیچیدگی و ظرافت افزایش یافته بود و تئوری‌هایی وجود داشتند که براساس پژوهش‌های متعدد انجام گرفته بودند.

زمانی که جلدهای اخیر از سالنامه در نظریه منتشر شد، جهش دیگری در کیفیت نظریه پردازی صورت گرفت (جلد ۱۹: Wiseman, 1995).

پس از انتشار آخرین جلد سالنامه که در نظریه پردازی متمرکز شده است، و وجود نیاز به انتشار یک جلد برای پرداختن به این پیشرفت، پیشرفت‌های گسترده‌ای در نظریه پردازی صورت گرفته بود.

من، بنابراین، از نظریه پردازانی که نظریه‌های آنان بیشترین ارجاعات را داشتند درخواست کردم که در تدوین این کتاب مساعدت نمایند (فصل اول شامل یک بررسی کلی از نسخه‌های قبلی این نظریه‌ها و نیز نظریه‌های دیگری است که در این کتاب

آورده نشده‌اند).

من از نظریه پردازان خواستم که به یک مجموعه از سؤالات رایج پاسخ بدهند.

۱. چه چیزی شما را در توسعه نظریه خود علاقه‌مند کرده است؟
۲. قلمرو نظریه شما چیست؟ چه چیزی برای توصیف یا توضیح آن طراحی شده است؟
۳. مفروضات فرانظری و فرضیات نظری زیربنایی نظریه شما (از جمله مفروضات در مورد ارتباطات و فرهنگ) چه هستند؟
۴. چگونه شما نظریه خود را توسعه داده‌اید (به‌عنوان مثال، یک دید کلی تاریخی از توسعه این تئوری).
۵. قضایای نظری مربوط به نظریه چه می‌باشند؟
۶. چه پژوهش‌هایی برای آزمایش نظریه صورت گرفته‌اند؟
۷. نظریه شما چگونه می‌تواند کاربردی باشد (به‌عنوان مثال، به‌منظور بهبود اثربخشی ارتباطات)؟

اکثر نویسندگان تا اندازه‌ای به این پرسش‌ها در فصل‌های مربوط به خود پاسخ داده‌اند. روش‌های مختلفی برای ترکیب فرهنگ در نظریه‌های ارتباطات وجود دارد. نخست، فرهنگ را می‌توان با فرآیند ارتباطات در نظریه‌های ارتباطات (به‌عنوان مثال، Applegate and Sypher, 1983, 1988)، و فرهنگ را در نظریه سازه‌گرا (Cronen, Chen, and Pearce, 1988) و نیز فرهنگ را در نظریه مدیریت هماهنگ معنا ادغام نمود (نگاه کنید به فصل مربوط به پییرس در همین کتاب، ارتباطات فرهنگی، و نیز فیلیپسن، کوتو و کاوارویا^۱ در این فصل از کتاب). به عبارت دیگر، فرهنگ به ارتباطات درون نظریه مرتبط می‌باشد.

دوم، نظریه‌ها می‌توانند به‌گونه‌ای طراحی شوند که توصیف‌کننده یا توضیح‌دهنده این باشند که چگونه ارتباطات در فرهنگ‌های مختلف، متفاوت می‌باشند (نگاه کنید به: فصل کیم درباره نظریه محدودیت مکالمه، و فصل تینگ تومی درباره نظریه چهره - مذاکره). سوم، نظریه می‌تواند به‌گونه‌ای تولید شود که توصیف‌کننده یا توضیح‌دهنده ارتباطات میان مردم از فرهنگ‌های مختلف باشد. تاکنون، بیشتر نظریه‌پردازی‌ها در دسته سوم قرار دارند (که در ذیل مورد مطالعه